

Zpráva o činnosti sekce veřejných knihoven za rok 2009

Sepsat zprávu o činnosti sekce veřejných knihoven v roli předsedkyně sekce mi připadá letos poprvé. Pro úplnost a čtivost této souhrnné zprávy jsem požádala o spolupráci kolegy ze sekce a děkuji tedy Daně Wimmerové (podsekcí „venkovské“ knihovny), Zuzce Ježkové (podsekcí „komunitní knihovny“), Romanu Giebischovi i Zlatě Houškové za pomoc.

Zprávu o činnosti jsem rozdělila do několika tématických oddílů. Nejprve se stručně dotknu jednotlivých jednání minulého roku, prostor dostávají jednotlivé podsekcí. Nejvýznamnější akce roku také přiblížím a závěrem se pokusím o jakýsi výhled sekce do roku 2010.

Gabriela Jarkulišová

- 1) Stručné zhodnocení jednání sekce v roce 2009
- 2) Aktivity 2009
  - a. Knihovna roku 2009
  - b. Týden knihoven 2009
  - c. Den pro dětskou knihu 2009
- 3) Činnost podsekcí „venkovské knihovny“
- 4) Činnost podsekcí „komunitní aktivity knihoven“
- 5) Co v sekci v roce 2010?

• Stručné zhodnocení jednání sekce v roce 2009

(Gabriela Jarkulišová)

Sekce veřejných knihoven se sešla k jednání v uplynulém roce celkem třikrát.

Poprvé hned **15.1.2009**. Toto jednání však probíhalo jako jednání posunuté z prosince 2008. Prostor byl opakovaně věnován „**vesnickým knihovnám**“. Milena Kodýmová hovořila o zastoupení naší sekce v celostátní komisi pro přípravu soutěže Vesnice roku 2009, Dana Wimmerová nastínila zájem kolegů ze Slovenska o naše zkušenosti s „Knihovnou roku“ a snahách slovenských knihovníků realizovat obdobnou soutěž. Zabývali jsme se návrhy na členy krajských komisí soutěže, nominovali je.

Část jednání bylo věnováno přípravám aktivit na rok 2009 s ohledem na podané „skipové“ granty „Fundraising pro knihovny“ a „Co vesnické knihovny umějí a mohou“. Do plánů sekce jsme zahrnuli **Týden čtení i Světový den knihy a**

autorských práv, dotkli jsme se konference **Knihovny současnosti** (to s ohledem na netradiční červnový termín konání), hledali první motto Týdne knihoven 2009.

Vít Richter seznámil členy sekce s návrhem na vytvoření pracovního týmu k **novelizaci standardů VKIS**. Závěrem lednového jednání pak Ladislava Zemánková informovala členy sekce o rozhodnutí předsedkyně sekce, paní Zdeňky Daňkové odstoupit z postu předsedkyně z důvodu velké pracovní vytíženosti. Z toho vyplynul zásadní úkol členů do 15.2.2009 podávat návrhy k volbě nového předsedy, předsedkyně.

Druhé jednání sekce **25.3.2009** pak začalo právě **volbou předsedajícího** a jeho **zástupce** , protože bohužel i kolegyni Mileně Kodýmové časové zaneprázdnění neumožnilo pokračovat v práci na postu místopředsedkyně sekce. Nominováno bylo celkem 5 členů sekce (Jarkulišová, Mudrová, Prucková, Raška, Wimmerová,), předsedkyní sekce byla zvolena **Gabriela Jarkulišová** (Městská knihovna Kutná Hora), **místopředsedkyní Lenka Prucková** (Knihovna města Olomouc). Po volbě jsme se dál plně věnovali současným aktivitám. Roman Giebisch seznámil členy s mediálním ohlasem Týdne čtení 2009, znovu jsme připomněli Světový den knihy a autorských práv 23.4.2009. Poměrně velká část jednání byla věnována **celostátní anketě KNIHA MÉHO SRDCE** . A dál už jsme hovořili o

- aktuálním vývoji soutěže **Vesnice roku**
- přípravě **vzdělávacích seminářů** pro managery knihoven (Personální management , Marketing v knihovnách)
- přípravě 5. ročníku „**Co venkovské knihovny umějí a mohou**“
- semináři „**Fundraising v knihovnách**“
- **Týdnu knihoven 2009 a jeho motto „Knihovna mého srdce“**
- happeningu ve Vsetíně 2.10.2009
- **Dnu pro dětskou knihu** 28.11.2009

Poslední jednání sekce veřejných knihoven v uplynulém roce proběhlo **14.10.2009**. Poté, co jsme chvíli věnovali stručnému nástupu nových podnětů k činnosti sekce , jsme ustanovili **podsekcí „vesnické knihovny“** a jejím vedením pověřili Danu Wimmerovou.

Shodli jsme se na podpoře 3-4 celostátních aktivit tak, aby jejich medializace byla co nejúčinnější. Diskusi vyvolalo už stanovení první z nich.

O významu měsíce března v českých knihovnách se hovoří v podstatě každoročně. Z mého pohledu patří dík Tomáši Řehákovi z Městské knihovny v Praze. Právě jeho podněty nás nasměrovaly k nakonec zvolenému tématu pro rok 2010 **BŘEZEN – MĚSÍC ČTENÁŘŮ**.

Debata o smyslu námi stavěných kampaní, na jejich cílení a především jejich poselství jistě nebyla poslední, naší sekcí by tyto otázky měly rezonovat nejvíc. Podzimní akcí byl pak podpořen **Týden knihoven** včetně happeningu a zimní **Den pro dětskou knihu**.

V dalším jednání Zlata Houšková a Ladislav Zoubek shrnuli průběh celostátního kola **soutěže Knihovna roku**, podrobně informovali o faktických zkušenostech nabytých při návštěvách jednotlivých nominovaných knihoven. Zajímavý byl návrh Tomáše Řeháka pokusit se srovnat oceněné knihovny se standardy i nutnost užší spolupráce se Spolkem pro obnovu venkova, kterou akcentovala Dana Wimmerová, Připomenutí „**máchovského**“ roku, návrh na novou podobu **webové prezentace** naší sekce, seznámení s **grantem UZS** pro vzdělávání pracovníků v kultuře a konstatováním, že happening 2010 se bude konat v Turnově, ukončilo říjnové jednání.

• **Aktivity 2009**

Knihovna roku 2009

_Po krajských kolech, kterých se v rámci soutěže Vesnice roku účastnili komisaři SKIP jako členové krajských hodnotitelských komisí proběhlo v září ústřední kolo soutěže.

Porota jmenovaná MK ČR pro **kategorii A** pracovala ve složení

- PhDr. Helena Gajdušková, ředitelka Masarykovy veřejné knihovny Vsetín
- Jana Galášová, ředitelka MěK Český Těšín
- Mgr. Zlata Houšková, Národní knihovna ČR
- Vendulka Valečková, Obecní knihovna v Býšti a KK Pardubice
- Mgr. Ladislav Zoubek, ředitel Městské knihovny Děčín

Pro **kategorii B** - významný počín v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb pracovala porota ve složení

- PhDr. Květa Hartmannová, Knihovna UPM Praha
- PhDr. Iva Horová, ředitelka knihovny AMU
- PhDr. Zuzana Kopencová, statutární náměstek ředitele Městské knihovny v Praze
- Ing. Libuše Nivnická, ředitelka Knihovny J. Mahena Brno
- Mgr. Sylva Řehořová, vedoucí knihovny PF a FF ZČU
- Mgr. Linda Skolková, Ústav informačních studií a knihovnictví, FF UK v Praze
- Mgr. Eva Svobodová, ředitelka SVK Hradec Králové

Hlavní cenu v kategorii A získala **Obecní knihovna Protivanov** z Olomouckého kraje. **Zvláštní ocenění** si odnesla **Městská knihovna v Březové** z Karlovarského kraje a **Infocentrum s knihovnou v Praze – Kolovratech**.

Hlavní cenu v kategorii B získala **Městská knihovna v Praze** za projekt „Knihy Karla Čapka on-line. I v této kategorii bylo uděleno **zvláštní ocenění**, a to **Městské knihovně v Sedlčanech** za provozování centra volného času „Lukáš“

Vyhlášení vítězů soutěže se konalo 8.10.2009 jako každoročně v Zrcadlové kapli Klementina .

V souvislosti se soutěží zařazují záměrně *zkušenosti hodnotící komise celostátní soutěže* :

- o *malé knihovny mnohde nedostávají pozvánky na naše akce, nejen vzdělávací*
- o *až v přehnané míře narůstají výtvarné aktivity u malých knihoven – doporučujeme se více propojovat s podporou čtení*
- o *mnoho malých obecních knihoven žije pouze z výměnných fondů díky RF a nemá žádný přírůstek – vhodný je nákup naučné literatury, např. hodnotných encyklopedií*
- o *malé knihovny ztrácí kontakty s odbornou knihovnickou komunitou – často jediný kontakt s PK v rámci RF knihoven*
- o *malé obecní knihovny nemají žádné informace o SKIP*
- o *komise doporučuje více metodických návštěv ze strany PK – velké regionální rozdíly v kvalitě metodického přístupu PK a KK!*
- o *mnoho menších knihoven je ucpáno starými knihami vhodnými k vyřazení*
- o *na celkový dojem hodnotící komise působí i uklizený interiér, zalité květiny – některé knihovny mají problém i s úklidem – takto mladé čtenáře nenalákáme!*
- o *doporučením komise je také využívat pojízdné regály, které rozšíří prostor knihoven pro akce, pohodlné posezení – vhodnější sedací nábytek*
- o *pro výzdobu knihoven nejsou potřeba velké finance, stačí vhodně využít spolupráce se školou a jejich výtvarných aktivit*
- o *v některých knihovnách je největším problémem knihovnice, která odmítá nové technologie apod., knihovnu zařizuje jako svůj obývací pokoj – dečky, záclonky atd.*
- o **komise navrhuje realizaci semináře o interiérovém designu veřejných prostor**
- o *k zajímavým inspiracím z malých obecních knihoven patří i snaha zapojit nové mladé rodiny v obci do místní komunity přes aktivity knihovny, důležité je ovšem nepřehlcovat aktivitami místní uživatele! Méně je někdy více!*
- o **komise navrhuje realizaci semináře o práci s lokální historií v knihovnách**
- o *ideální propojení knihovny s místní komunitou je tvorba místního zpravodaje – některé obecní knihovny se podílí úspěšně na obsahu webu obce a některé knihovny mají své weby přehlcené informacemi a nepřehledné pro uživatele!*
- o *komise doporučila zajímavé aktivity knihoven – děti si sami půjčují knihy přes PC, děti mohou dostat pořadatelské vesty a pomáhat při akcích knihovny, knihovnice malé obecní knihovny oslovila přes internet stovky firem se žádostí o dárky pro děti a řada firem jí poslala krásné předměty, některé knihovny oslovily politiky se žádostí o zaslání podepsaných exemplářů jejich děl apod.*
- o **komise doporučuje konání výletů do výborných obecních knihoven pro inspiraci.**

Týden knihoven 2009

13.ročník Týdne knihoven (5.10.-11.10.2009) zahájil tradiční happening .

Pořadatelkou happeningu s mottem „**Knihovna mého srdce**“ se stala v roce 2009 Masarykova veřejná knihovna ve Vsetín a program byl připraven opravdu báječně...

...Díky soutěžím se výborně podařilo propojit knihovníky s veřejností: celkem 16 soutěžních týmů si vybralo do svých řad také zástupce veřejnosti (soutěžili např. senátor Jiří Čunek nebo syn Jindřicha Ondruše, náměstkyně hejtmana Zlínského kraje) a plnili pak společně zadané úkoly jako např. Valašský kufr, Maraton s valaškou či Valašské veršování. Program happeningu byl doplněn zdravicemi soutěžních týmů, hudebním doprovodem cimbálové muziky Jasénka a seskupení Ležerně a vleže. Při programu se všichni výborně bavili. Pro porotu, v níž zasedli Květoslava Othová, starostka města Vsetín, Iveta Táborská, místostarostka města Vsetín, Jindřich Ondruš, náměstek hejtmana Zlínského kraje, Vít Richter, předseda Svazu knihovníků a informačních pracovníků a ředitel Knihovnického

institutu Národní knihovny Praha, Zdena Friedlová, ředitelka Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně, Libuše Nivnická, ředitelka Knihovny Jiřího Mahena v Brně a Milan Drlík, emeritní ředitel Střední průmyslové školy strojní ve Vsetíně, bylo velmi těžké vybrat jednu vítěznou knihovnu, a proto vyhlásila jako vítěze celý Svaz knihovníků a informačních pracovníků. (Katka Janošková, Vsetín)

Více než 450 knihoven v Týdnu knihoven 2009 oslovovalo svými aktivitami čtenáře i nečtenáře v duchu motto Knihovna mého srdce. Volba motto korespondovala s celostátní anketou Kniha mého srdce, kterou pořádala Česká televize spolu s dalšími partnery. Knihovny se na anketě velkou měrou podílely, byly důležitým místem, kde se pro jednotlivé knižní tituly hlasovalo. Mnohé vzaly anketu za svou, propagovaly nominované tituly a oslavily vítězství Saturnina Zdeňka Jirotky.

Den pro dětskou knihu

28.11.2009 proběhl 3. ročník, zaregistrovaných knihoven bylo v porovnání s předchozími ročníky téměř dvojnásobné.

K jeho propagaci velkou měrou přispěla i zdařilá **propagace**, která prostřednictvím SKIPu doputovala do knihoven, mezi čtenáře i nečtenáře.

Nejvíce práce na straně SKIP měl s touto propagací jistě tajemník SKIP, Roman Giebisch. Ten při hledání jednotného vizuálního stylu SKIP (a potažmo i prezentaci Dne pro dětskou knihu) objevil grafické studio Bušek + Medal. Radek Medal a Martin Raudenský z tohoto studia připravili logo, propagační plakát i webovou stránku Dne pro dětskou knihu, v současné době připravují web Noci s Andersenem a v jednání jsou i další aktivity.

PhDr. Martin Raudenský, Ph.D. přednáší grafický design na katedře výtvarné výchovy PF UJEP Ústí nad Labem, na katedře výtvarné výchovy PedF Univerzity Karlovy v Praze a na katedře všeobecné průpravy FUD UJEP Ústí nad Labem). Martin Raudenský je členem výtvarné skupiny Rizoto <http://www.rizoto.cz/>, od roku 2004 člen Klubu ilustrátorů dětské knihy a od roku 2005 spolupracuje s divadlem Buchty a Loutky (Švandovo divadlo v Praze).

- **Činnost podsekce „venkovské knihovny“ v roce 2009**

(Dana Wimmerová)

- Činnost Sekce veřejných knihoven je velmi rozsáhlá, nelze vždy postihnout veškeré závažné otázky práce knihoven. V poslední době se nedařilo pokračovat v důsledném naplňování pomoci při zkvalitňování podmínek pro knihovny v malých obcích a jistý útlum nastal i ve spolupráci se Spolkem pro obnovu venkova.
- Ukázalo se, že problematika „malých knihoven“ je natolik specifická, že vyžaduje samostatnou „podsekcí“, která by koordinovala jejich činnost, pomáhala řešit současné problémy a připravovala, v těsné spolupráci s profesionálními knihovnami (RF), návrhy a podmínky pro jejich další rozvoj.
- Na jednání Sekce veřejných knihoven 14. 10. 2009 představila předsedkyně Mgr. Gabriela Jarkulišová své návrhy na činnost podsekce VK, která se bude věnovat problematice malých obecních knihoven. Vznik podsekce pro obecní knihovny byl odhlasován všemi členy sekce VK Garantem činnosti této podsekce byla pověřena Daniela Wimmerová (MěK Kaplice).
- Podsekcí „venkovské knihovny“ měla svou první schůzku 25.11.2009. Byl ustanoven jedenáctičlenný pracovní tým, který zahrnuje knihovníky všech kategorií knihoven.
Národní knihovna - L. Zemánková a B. Štěpánová
Krajská knihovna - L.Prucková, V. Valečková
Městská knihovna – M. Mudrová, V. Škraňková, L. Zoubek
Obecní knihovna - M. Bláha, Z.Chodúrová, M.Kodýmová, D. Wimmerová
- Pracovní tým si vytýčil hlavní úkoly a cíle pro činnost podsekce:
  - podporovat činnost venkovských knihoven jako nedílnou a plnohodnotnou součást VK
  - posílit spolupráci se Spolkem pro obnovu venkova – na celostátní i regionální úrovni
  - podporovat rozvoj činnosti knihoven v malých obcích
  - aktivně se podílet na soutěžích **Vesnice roku a Knihovna roku**
  - pokračovat v celostátním setkávání **„Co venkovské knihovny umějí a mohou“**
- Při projednávání Podmínek soutěže Vesnice roku 2010 na Ministerstvu pro místní rozvoj (10.11.) bylo navrženo snížit počet komisařů. Zástupce SKIPu měl být nahrazen pracovníkem MK. Členové „podsekce“ zahájili jednání se Spolkem pro obnovu venkova, který je spoluorganizátorem soutěže VR. Dosavadní účast

knihovníků v soutěži byla vysoce hodnocena a bylo slíbeno, že SPOV podpoří záměr, aby knihovníci v soutěžní komisi zůstali i nadále. Vše je v jednání.

- **Činnost podsekcce „komunitní aktivity knihoven“ v roce 2009**

(Zuzana Ježková)

- **Pracovní skupina pro komunitní aktivity knihoven**

Pracovní skupinka vznikla v souvislosti se vzdělávacím projektem „Knihovna jako komunitní centrum – cyklus seminářů“ jako neformální skupina knihovníků/knihovnic oslovených tématem. Po ukončení projektu v r. 2004 se skupina nerozpadla, dále se schází a téma rozvíjí. Protože téma komunitních knihoven je v souladu s cíli sekce veřejných knihoven, odsouhlasila v r. 2006 sekce začlenění pracovní skupiny pro komunitní aktivity knihoven jako samostatné pracovní skupiny sekce veřejných knihoven SKIP.

- Slovenská národná knižnica OKS SR - Pracovná skupina pre komunitné aktivity knižnic organizovala s ďalšími partnery v červnu 2009 v Knižnici Antona Bernoláka v Nových Zámkoch odborný seminár Komunitní knižnica III. Na akci se lektorsky účastnila vedoucí české pracovní skupiny Z. Ježková, české komunitně orientované knihovny zde zastupoval Pavel Zajíc, ředitel Městské knihovny v Rožnově p. R.
- Odborný program již tradiční akce pro malé veřejné knihovny „Co venkovské knihovny umějí a mohou“ měl název **Komunitní role knihovny v malé obci**. Z pracovní skupiny zde vystoupila Z. Ježková s příspěvkem „Být či nebýt komunitní“. Ze slovenské pracovní skupiny byla pozvána E. Antolíková, která představila zajímavé komunitní aktivity Hornozemplínské knižnice Vranov nad Toplou.
- V září organizovala v Lounech pracovní skupina pro komunitní aktivity knihoven s dalšími partnery (Městská knihovna Louny a NK ČR) otevřený seminář **„Fundraising pro knihovny aneb Jak požádat a nežebrat“**.
  - Seminář vedla Ing. Jana Ledvinová, která je lektorkou a konzultantkou londýnské The Resource Alliance, současně vyučuje fundraising na pražské AMU. Lektorka stručně seznámila účastníky s obsahem pojmu fundraising, vysvětlila jim základy fundraisingových strategií i motivaci dárců, zdůraznila to, že nezískáváme finance, ale primárně člověka. Následně nechala účastníky semináře prakticky trénovat formulaci fundraisingových argumentů a samotné oslovení dárce. Lektorka účastníkům přiblížila třídění dárců a metodiku práce s jednotlivými skupinami. Pro třídění fundraisingových metod do jednotlivých sektorů zajímavě použila Bostonskou matici. Seminář vhodně prokládal teorii fundraisingu s nácvikem konkrétních situací, kterými nejen vedl účastníky k potřebným dovednostem, ale i prolamoval přirozený ostych budoucích žadatelů. Účastníci byli většinou vedoucí pracovníci knihoven různě velkých měst, z Čech i Moravy (1/3 účastníků z moravských městských knihoven). Jejich zkušenost s fundraisingem byla různorodá (od začátečníků ke zkušeným fundraisingovým

matadorům); k výměně zkušeností přispívala svou praxí i lektorka, takže spoustu inspirace dostávali i ti nejzkušenější.
Seminář proběhl díky finanční podpoře MK ČR.

○ **Co v sekci veřejných knihoven v roce 2010?**

- Náplně a styl diskusí, které jsme na jednáních v uplynulém roce vedli, ukazuje, jak důležité je získat pro práci v sekci lidi s nápady a vizí. Jednou z ambicí je tedy rozšíření členské základny sekce právě tímto směrem.
- Grafická podoba webové stránky sekce je sice dílčím, nicméně důležitým úkolem.
- Oblast „venkovských knihoven“ je v současné době dobře garantována, zintenzivnění spolupráce s SPOV je jedním z úkolů naší podsekcce na celostátní, ale i na regionální úrovni. Pokračování v pořádání „Co venkovské knihovny umějí....“ je vlastně prima samozřejmostí sekce.
- Příprava BMČ, Týdne knihoven a Dne pro dětskou knihu napříč sekcemi SKIP, zajištění masivní propagace těchto akcí prostřednictvím webů, tiskových zpráv atd.
- Diskuse nad možným posunem v legislativním stavu půjčování CD a DVD příloh časopisů.
- Monitoring dopadu hospodářské krize nejen na jednotlivé knihovny , ale také ta systém poskytování RF v krajích